

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПОЛИЦЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ШЕНГЕНСКОТО ПРОСТРАНСТВО

гл. ас. д-р Павел Николов, Академия на МВР

Проблемът, свързан със сътрудничеството между различни държавни органи и институции на европейските държави в последните години, е все по-актуален. Гарантирането на сигурността и опазването на обществения ред в съвременна Европа се затруднява без добра координация и взаимодействие между правоохранителните структури на отделните страни, което да повиши ефективността на противодействието на престъпността.

Полицейското сътрудничество е ключово за успешното противодействие на трансграничната организирана престъпна дейност, с която отделните национални институции или организации в Шенгенското пространство не са в състояние самостоятелно да се справят. Интеграцията в областта на вътрешните работи е едно от предизвикателствата на общата европейска интеграция и важен фактор за осигуряване и гарантиране на сигурността на европейските държави и правата на техните граждани. Необходимостта от все по-цялостна и ефективна защита на правата на европейските граждани води до развитие и усъвършенстване на полицейското сътрудничество между държавите в рамките на ЕС и Шенген.

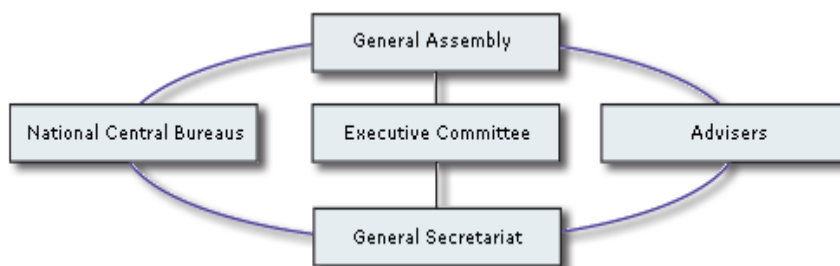
Взаимодействието и обменът на информация между националните полицейски органи на шенгенските държави много често са подпомагани от международни организации за полицейско сътрудничество. Тези организации имат обособени точки за контакт в рамките на национално компетентните държавни структури по линия на международното полицейско сътрудничество. Те имат съществен принос за постигане на целите на противодействието на международната престъпност.

Международна организация на криминалната полиция – Интерпол

Интерпол е международна правоохранителна организация на криминалната полиция, координираща международното сътрудничество на полицейските органи /учреждения/ в различните страни в борбата с престъпността: The International Criminal Police Organization – INTERPOL /от англ. INTERnational POLice/.

Според чл. 5 на Конституцията на Интерпол, организацията се управлява от следните структури: Генерална асамблея, Изпълнителен

комитет, Главен секретариат, Национални централизиран бюра и Съвет (съветници).

В *Генерална асамблея* (събрание), която е висш орган на Интерпол, участват делегати от всички страни членки на Интерпол. Генералната Асамблея приема най-важните решения, засягащи общата политика, ресурсите, необходими за международното сътрудничество, методите на работа, финансирането и програмата на мероприятията. Заседанията са закрити, обикновено се провеждат веднъж годишно и всяка страна членка има право на един глас. Всички решения се вземат с обикновено мнозинство. Работа на Асамблеята се организира от Изпълнителния комитет.

Изпълнителният комитет, който се състои от 13 члена, включва: Президент, трима вицепрезиденти и девет делегати. Обикновено Изпълнителният комитет заседава 3 пъти годишно. Той осъществява избора на Президент (с мандат от 4 години без право на повторно избиране). Първият Президент е Йохан Шобер. Изпълнителният комитет следи за изпълнението на решенията на Генералната асамблея, подготвя работни програми или проекти, контролира работата на Генералния секретариат.

Генерален секретариат – постоянно действащ орган на Интерпол, който се намира в Лион, Франция. Той работи 24 часа в денонощието, 365 дни в годината. Има 7 регионални офиса – Аржентина, Камерун, Ел Салвадор, Кения, Тайланд, Зимбабве и Кот д'Ивоар. Привежда в изпълнение решенията на Генералната асамблея и Изпълнителния комитет. Представява Интерпол, където е необходимо, действа като специализиран информационен център, извършва международни разследвания, поддържа връзка с националните и с международни организации. Генералният секретариат се състои от: Служба на Генералния секретар, Административен отдел, Полицейски отдел, Научно-изследователски отдел и Технически отдел. Генералният секретар се избира на всеки 5 години. Той е основна фигура в Интерпол, участва в приемането на всички решения и следи за тяхното изпълнение.

Национални централни бюра

Всяка държава, която членува в МОКП (Интерпол), изгражда на своята територия Национално централно бюро (НЦБ). Основната функция на бюрата е координация на взаимодействието и обмен на информация между държавите членки на организацията и Генералния секретариат. Всяко бюро изгражда и поддържа собствени информационни фондове.

България става член на Интерпол през 1989 година. Със заповед на Директора на полицията в Република България от 15.01.1990 г. е изградено Национално централно бюро, което е представител на Интерпол у нас.

Съветници

В структурата на Интерпол са включени и т.нар. съветници. Това са експерти с консултативни функции. Те се избират за срок от 3 години от Изпълнителния комитет по предложение на Общото събрание, измежду специалисти в областта на борбата с транснационалната престъпност. Могат да участват в сесиите на Генералната асамблея и по покана на Президента на организацията могат да се включат в дискусиите.

Цели и дейности на Интерпол

В Интерпол (INTERPOL) членуват 190 страни. Тя е най-голямата международна полицейска организация в света. Основната цел на Интерпол е взаимодействие и подпомагане на нейните членове в борбата с престъпността – корупция, тероризъм, наркотрафик, подправяне на парични знаци (фалшификация на пари) и електронни банкови карти, престъпления против личността, престъпления против собствеността, нелегална търговия с огнестрелни оръжия и материали с двойно предназначение, от които може да се създаде оръжие за масово унищожение, кражба и незаконна търговия на произведения на изкуството, компютърни престъпления и т.н. Служителите на страните, които членуват в организацията, работят съвместно и използват четирите официални езика – английски, арабски, испански и френски¹.

Приоритет на Интерпол е създаването, развитието и взаимодействието на полицейски и правозащитни органи с цел профилактика и борба срещу престъпленията с международен елемент. Международната организация на криминалната полиция събира, обработва и съхранява информация за лица, предмети, събития и дейности, свързани с транснационалната престъпност.

---

¹ <http://www.interpol.int/>

Конституцията на Интерпол строго забранява на организацията да се намесва в политически, военни, религиозни или расови спорове в суверенните държави. Интерпол се стреми да спомага международното полицейско сътрудничество дори когато дипломатически взаимоотношения не са налице между отделните държави. Предприемат се действия в рамките на позволеното от законите на различните страни и в духа на Декларацията за човешките права.

Дейностите на Интерпол, извършвани по молба на полицейските или съдебните власти в държавите членки или по нейна собствена инициатива, са насочени предимно към предотвратяване на престъпността и се отнасят към следните сектори:

- престъпления срещу личността и собствеността, включващи: убийства, отвличания, трафик на хора, престъпления срещу непълнолетни, безследно изчезнали лица, детска порнография, организирана престъпност, тероризъм, трафик на моторни превозни средства, престъпления, свързани с огнестрелно оръжие и експлозиви, идентифициране на трупове, извършване на екстрадиции, трансфер на осъдени лица;

- престъпления срещу културната собственост: кражба и трафик на произведения на изкуството, трафик на застрашени видове флора и фауна, престъпления срещу околната среда;

- икономически и финансови престъпления, включващи: кражба и фалшифициране на документи и валута, банкови измами, пране на пари, трафик на радиоактивни вещества;

- престъпления, отнасящи се до наркотици: производството, транспорт и продажба.

Особено място в дейността на Интерпол заемат безследно изчезналите лица. Те се обявяват за международно издирване в една или в няколко страни, в зони или във всички държави членки с телеграми със срок на валидност една година или с бюлетини за пет години. Според целите на международното издирване лицата се обявяват с четири вида бюлетини:

- *червен бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на МОКП Интерпол по искане на държава членка. Използва се за международно издирване на лица – подсъдими, осъдени, бегълци от местата за лишаване от свобода. Мярката към лицата, обявени с червен бюлетин, е арест с цел екстрадиция;

- *син бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на МОКП Интерпол по искане на държава членка. Използва се за международно издирване на лица – заподозрени, обвиняеми, свидетели. Мярката към лицата, обявени със син бюлетин, е установяване на местонахождението им;

- *жълт бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на МОКП Интерпол по искане на държава членка за издирване на безследно изчезнали лица. Мярката към лицата, обявени с жълт бюлетин, е установяване на местонахождението им;

- *черен бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на Интерпол по искане на държава членка за установяване на самоличността на неидентифицирани трупове.

Освен бюлетините за издирване на лица, Интерпол използва и други видове бюлетини за противодействие на престъпността:

- *зелен бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на МОКП Интерпол по искане на държава членка. С него се предоставят сведения за лица, които са извършили престъпления и има вероятност да извършат отново престъпление в други държави. Специфичното при този бюлетин е, че не предвижда мярка спрямо лицата. Той има информационна, сигнална функция;

- *специален бюлетин на СС на ООН и Интерпол* – създаден през 2005 г. в отговор на резолюция 1267 на Съвета за сигурност на ООН (СС на ООН), която се обръща към Генералния секретар на Обединените нации да работи с Интерпол, за да предостави по-добро средство в помощ на Комитет 1267 на СС на ООН при изпълнение на нарежданията относно замразяването на авоарите, забраните за пътуване и оръжейното ембарго, насочени срещу групите и лицата, свързани с Ал Кайда и Талибаните;

- *оранжев бюлетин* – издава се от Генералния секретариат на МОКП Интерпол по искане на държава членка и се използва за информиране на полицейските, обществените и други международни организации относно възможни заплахи от скрити оръжия, взривни устройства, експлозивни и други опасни материали, както и за специфични начини и средства за извършване на тежки престъпления;

- *лилав бюлетин* – публикува се по искане на държава членка от Генералния секретариат на МОКП Интерпол с цел предоставяне на информация на правозащитните органи относно установен начин на действие (*modus operandi*) за извършване на престъпления.

Комуникации и информационна обезпеченост на Интерпол

Интерпол е своеобразен международен център за регистриране на престъпници. В практическата борба с престъпността отдавна вече се отдава голямо значение на събирането и съхраняването на криминално-проучвателна и друга криминалистическа информация, с помощта на която може да се извърши индивидуално идентифициране или да се установи групова принадлежност на проверявания обект в процеса на

разкриването и разследването на престъплението (описание на отличителни белези на престъпниците, техни снимки, отпечатъци от пръсти и др.). Криминалистите във всяка страна различно решават въпроса за квалификацията и систематизацията на регистрираните обекти. Създаването на международна служба за криминална регистрация преследва три цели:

- да се събере на едно място цялата информация за международните престъпници и извършените от тях престъпления;
- да се осигури постоянно постъпване на такава информация;
- да се използва колкото е възможно по-пълноценно в международната борба с криминалната престъпност.

Регистрирането на престъпността в Интерпол става в Картотека за престъпления, която се състои от няколко раздела, всеки от които съответства на наименованието на определен вид престъпление или на видова група престъпления – кражба, контрабанда на оръжие, злато, скъпоценни камъни, престъпления против личността, изготвяне и пласиране на фалшиви парични знаци, престъпления, свързани с незаконно разпространяване на наркотични средства.

От първите години на своето съществуване Интерпол се ориентира към създаването на автономна система за комуникации, която сега включва радио, телекс, телетайп и телефото. За деловите преписки Интерпол използва също пощенска и телеграфна връзка. Интерпол използва комуникационната система AMSS, която представлява мрежов възел за далечна връзка, управляван от ЕИМ. Тази система трябва да осигурява 100% възможност за установяване на връзка, предаване на шифровани съобщения, записване в междинната „памет“ на съобщения, автоматично документирание на работния процес и пр.

Системата X 400 е пусната за първи път през 1990 г. Тя позволява на Националните централни бюра да си изпращат важни съобщения и данни помежду си, както и до Генералния секретариат. Криминалната информационна система за пръв път е пусната през 1998 г., а през 2002 г. I-24/7 (система за комуникация) води до улеснен достъп до базата данни и услуги, предлагани от Интерпол. Команден и координационен център са създадени през 2003 г. в Генералния секретариат, което води до възможността организацията да функционира 24 часа в денонощието, седем дни в седмицата.

Интерпол продължава да развива нови услуги и програми за обучение, за да осигури на потребителите пълен достъп до I-24/7-

системата. MIND/FIND² са технически услуги, които помагат на страните членки точно в тази насока. За да се борят с престъпността, на полицейските служители им е необходим достъп до информация, която може да им е от полза, за да предотвратят дадено престъпление. Интерпол ръководи няколко различни бази данни в различните държави именно чрез I-24/7. Тези бази данни включват:

- MIND/FIND;
- заподозрени терористи;
- номинална информация за престъпници (имена, снимки);
- пръстови отпечатащи;
- ДНК експертизи;
- изгубени или откраднати документи;
- снимки на престъпници, заподозрени в злоупотреби с деца;
- откраднати моторни превозни средства;
- откраднати творби на изкуството.

Ползите от използването на MIND/FIND-системата за достъп до международната база данни са:

- информацията може да бъде достъпна веднага и е актуализирана непрестанно;
- съдържа бързо търсене, като допитването се изпраща както до националните, така и до услугите на Интерпол, като информацията се обработва по едно и също време;
- системата съдържа висококачествена защита;
- обединяване с вече съществуващите системи;
- не е необходимо специално обучение за ползването на системата;
- няма езикови бариери, защото търсенето от служителите става все едно в националните системи;
- системата е много лесно приспособима за отделните държави, изисквания и способности.

Международните престъпни и терористични групи осъществяват дейността си в целия свят, като използват най-модерни технологии. За да гарантира предприемане на ефективни и координирани ответни действия, Интерпол трябва да бъде не по-малко гъвкава и иновативна, като прилага най-новите методи и инструменти. Интерпол поддържа високотехнологични бази данни и канали за комуникация, които осигуряват бързи и защитени средства за съхранение, търсене, визуализиране, анализ и обвързване на ключова информация.

---

² MIND – Mobile Interpol Network Database (Подвижна мрежа база данни на Интерпол), FIND – Fixed Interpol Network Database (Неподвижна мрежа база данни на Интерпол).

Дейностите по събиране, анализ и разпространение на тази информация са свързани с обмен на големи обеми лични данни. При изпълнението на тези функции Интерпол следва да се придържа към най-високите стандарти за защита и сигурност на данните.

В своята дейност Интерпол трябва постоянно да обновява и разработва политики, инструменти и тактики, за да е в крак със световните тенденции и да изпреварва престъпниците.

С оглед на факта, че престъпните дейности се усъвършенстват непрекъснато, всички усилия на местно и дори на национално равнище за самостоятелна борба с организираната престъпност и международния тероризъм са обречени на провал. Ето защо заедно с държавите членки и организациите партньори Интерпол ще изпълнява все по-важна роля за опазването на сигурността на хората в тези страни. По-силна организация Интерпол означава по-високо равнище на успех и защита на гражданите от заплахите, произтичащи от тежката организирана престъпност.

С цел подобряване на международното сътрудничество е необходимо постоянно анализиране на тенденциите в развитието на организираната престъпност, практиките и резултатите от борбата с нея. Това има важно значение за развитието и усъвършенстването на нормативната уредба за противодействие на трансграничната престъпност.

Необходимо е развитие на сътрудничеството на ниво междудържавно взаимодействие, защото тероризъм има там, където няма Интерпол. Например заподозрени за трансгранични престъпления не се издирват в Сирия и в Саудитска Арабия, защото там не се простира дейността на Интерпол.

Все повече ще се засилва дейността на Интерпол по отношение на престъпността срещу дивата природа и опазване на природните ресурси в света от незаконната международна търговия на дива флора и фауна. Този тревожен „феномен“ е достигнал най-високите си нива от десетилетия. Проектът за борба с престъпността срещу дивата природа е насочен към осигуряване на дългосрочно изграждане на капацитет, подобряване на международния обмен на информация и разузнавателна информация, както и координация на усилията за опазването на природата чрез подкрепа за държавните органи по опазване на дивата природа и горското стопанство. Мрежата обхваща страните източници, транзитните страни и страните потребители.

За успешното противодействие на трансграничната престъпност е необходимо Интерпол да продължава прилагането на основни дейности като анализ на капацитета, предоставяне на техническа и финансова помощ за страните, в които са установени пропуски,

разработване и провеждане на програми за изграждане на капацитет, включително материали за обучение, курсове и семинари, както и разполагане на екипи за реакция при инциденти, които да предприемат целенасочени действия заедно с властите в развиващите се страни.

Международни партньори на Интерпол

Партньорствата с организации на частния и публичния сектор са от съществено значение при справянето с предизвикателствата на транснационалната престъпност. Интерпол работи с партньори по целия свят с цел споделяне и обмяна на опит, както и създаване на основа за съвместни дейности и операции.

Разработени са и към момента са в сила повече от шестдесет споразумения за сътрудничество с различни международни партньори.

Сътрудничество с Организация на обединените нации

През 1997 г. ООН и Интерпол подписват споразумение за сътрудничество. Офис за връзки с обществеността е открит в Ню Йорк през 2004 г. и първият Специален представител е назначен. Той отговаря за взаимоотношенията между Интерпол и ООН. Негова задача е да подобри обмена на информация между двете организации.

През 2005 г. Интерпол и ООН публикуват първия съвместен списък на лицата, заподозрени в международен тероризъм. Засилва се и сътрудничеството по отношение на групировките и отделните лица, свързани с „Ал Кайда“ и с талибаните в Афганистан, включващо забрана за транспортиране на тези хора, замразяване на финансовите средства на заподозрените в тероризъм организации, както и налагане на оръжейно ембарго³.

През 2009 г. в Люксембург отваря врати специализирана международна академия, създадена от Интерпол и ООН, която обучава висши служители да се борят срещу корупцията. В нея представители на правителства и полиция се обучават на техники за превенция, откриване и изкореняване на корупционни практики. Идеята е реализирана под егидата на Службата на ООН за борба срещу организираната престъпност и разпространението на наркотици. Целта е за година да бъдат обучени хиляда души, които трябва да предадат опита си на полицаите и митничарите в своите страни⁴.

Сътрудничество с Европейския съюз

Отношенията с Европейския съюз се укрепват чрез създаването на специално звено за връзка в Брюксел през 2009 г. Сътрудничеството с Европол се засилва чрез размяна на служители, с цел обмяна на опит.

---

³ http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=34239

⁴ <http://novinar.bg/?act=news&act1=det&mater=Mjc3MzszNA==&sql=Mjc3MzszOQ>

Щедротото финансиране от страна на Европейския съюз дава възможност на Интерпол да изпълнява много проекти, като например разширяване достъпа на отдалечени обекти на територията на Общността на независимите държави до комуникационната система на международната полиция I-24/7.

Сътрудничество със Световната здравна организация и с Групата на осемте /Г-8/

Групата на осемте осигурява важна подкрепа на инициативите на Интерпол, включително създаването на международна база данни относно сексуалната експлоатация на деца. Държавите поемат задължения за екстрадиция, правна помощ, съвместно разследване на престъпления и обмен на информация, както и специфични задължения за сътрудничество между полицейските и митническите власти в противодействие на незаконната имиграция и фалшифицирането на документи.

Интерпол подпомага Световната здравна организация при изпълнение на техните международни медицински операции.

Сътрудничество с частния сектор

Сътрудничеството с частния сектор най-често е в областта на валутата, сигурността на документите за самоличност, както и инициативи по улесняване международните пътувания на служители от Интерпол при изпълнение на служебните им задължения.

Европейска полицейска служба – Европол

Европол е правоохранителна организация на Европейския съюз, която има за цел да подобри ефективността и сътрудничеството на компетентните органи на страните членки при предотвратяването и борбата с тероризма, незаконния трафик на наркотици и други сериозни престъпления с международен характер, когато има фактически признаци, че е замесена организирана престъпна структура и две или повече страни членки са засегнати от въпросните престъпления по начин, който налага общ подход на държавите членки поради мащаба, значението и последствията на съответните престъпления. Седалището на Европол е в Хага, Нидерландия. За създаването на Европол е постигнато съгласие в Маастрихт на 7 февруари 1992 г. с подписването на договора за Европейския съюз.

Конвенцията за Европол е ратифицирана от всички страни членки и е влязла в сила на 1 октомври 1998 г. Конвенцията впоследствие е предмет на множество изменения, включени в три протокола, които влизат в сила след продължителен процес на ратификация. В резултат на това Конвенцията е заменена с Решение

2009/371/ПВР на Съвета на ЕС от 06.04.2009 г. за създаване на Европол с цел да се улесни внасянето на евентуални по-нататъшни изменения.

Съгласно чл. 3 от Решението на Съвета целта на тази агенция на ЕС е да подкрепя и засилва действията на компетентните органи⁵ на държавите членки и тяхното взаимно сътрудничество при предотвратяването и борбата с организираната престъпност, тероризма и други тежки престъпления, засягащи две или повече държави членки.

Европол започва дейността си на 3 януари 1994 г. като Звено за борба с наркотиците в гр. Хага, Нидерландия. Постепенно са били добавяни други значими области на престъпна дейност и към 1 януари 2002 г. правомощията на Европол са разширени и включват всички важни форми на международна престъпност, изброени в Анекса на Конвенцията за Европол.

Основната функция на Европол е дефинирана като координиране на действията между държавите членки за противодействие на престъпността въз основа на събиране, обработване и анализ на равнището на престъпност и евентуалните признаци и фактори, влияещи върху неговото повишаване. Видно е, че Европол е полицейска организация, която преди всичко осъществява действия по координиране на работата на правоохранителните органи на държавите членки.

Същността на Европол се проявява ясно в сътрудничеството по полицейски и наказателноправни въпроси поради факта, че в концепцията на този вид политическо сътрудничество изрично се въвежда понятието „полицейски въпроси“. Този подход показва качествено новата същност и съдържание на тази проблематика. В подкрепа на това е и еволюцията на наименованието на третия стълб на ЕС. Първоначално, според Договора за Европейски съюз от 1992 г., той бе наименован „Правосъдие и вътрешни работи“ (Justice and Home Affairs), но извършената ревизия с Договора от Амстердам от 1997 г. променя наименованието на „Сътрудничество по полицейски и наказателноправни въпроси“. До голяма степен причина за това се явява и Конвенцията за създаване на Европейска полицейска служба от 1995 г., с която фактически се полагат правните основи на полицейското сътрудничество в третия стълб.⁶

---

⁵ Според разпоредбите на цитираното Решение 2009/371/ПВР „компетентни органи“ означава всички съществуващи в държавите членки публични органи, които съгласно националното законодателство отговарят за предотвратяването на престъпления и борбата с престъпността.

⁶ Марин, Н. Роля и място на Европол и Евроюст в сътрудничеството по полицейски и наказателноправни въпроси. В: Международна политика, книжка първа, 2009, с. 116 – 126.

Основни дейности на Европол:

- улесняване на обмена на информация в съответствие с националните законодателства между служителите за връзка и Европол;
- осигуряване на оперативен анализ и подкрепа на провежданите операции;

- изготвяне на стратегически доклади (например на доклада за оценка на заплахата от организирана престъпност) и анализ на престъпността на базата на информация и оперативни данни на страните членки и трети страни;

- осигуряване на експертизи и техническа подкрепа за разследванията и операциите, водени в ЕС под контрола и юридическата отговорност на засегнатите страни членки.

Европол подкрепя борбата на правоохранителните органи на страните членки срещу:

- незаконен трафик на наркотици;
- незаконна имиграция;
- тероризъм;
- фалшифициране на пари (подправяне на евро-валутата) и други средства за разплащане;
- трафик на хора (включително детска порнография);
- незаконен трафик на МПС;
- пране на пари.

В допълнение, други основни приоритети на Европол са престъпленията срещу личността, финансовите престъпления и киберпрестъпленията. Европол действа също така като Централно бюро за борба срещу фалшифицирането на еврото в съответствие с Решение 2005/511/ПВР на Съвета от 12 юли 2005 г. относно защитата на еврото срещу фалшифициране. Европол може също така да насърчава координирането на мерките, предприемани от компетентните органи на държавите членки за борба срещу фалшифицирането на еврото или в контекста на съвместните екипи за разследване, при необходимост в сътрудничество с образувания на Съюза и с органи на трети държави. При поискване Европол може да осигури финансова помощ за разследвания срещу фалшифициране на еврото.

Основните задачи на Европол са свързани с придобиването, събирането и анализа на информация и подкрепа с наличните възможни средства на държавите членки за разследване и разкриване на горепосочените тежки престъпления. До голяма степен спецификата на полицейското сътрудничество е свързана с обмена на информация и необходимостта от координация на следните две равнища: на първо място – националното равнище, в което се включват службите с

полицейски правомощия, и на второ място – европейското, в което получените сведения за обстановката в дадена страна се обобщават от представителите на Европол. Този подход осигурява възможност за съвместни действия на национално и съюзно равнище. С оглед на това Европол се превръща в координационен център, който има на разположение предоставената от всички страни членки информация посредством изградените в тях национални звена на Европол. Освен това разполага и с офицери за връзка между организацията и националните полицейски служби. Ето защо може да се посочи, че Европол има достъп до информация, която му позволява да извършва подробен анализ и преглед на работата на полицейските служби в държавите членки, като наред с това да дефинира и най-проблемните области и мерки за тяхното преодоляване. Като продължение на тези дейности се явява и съставянето на обобщени доклади относно динамиката на различните видове престъпни актове. Сътрудничеството в рамките на Европол включва и провеждане на експертизи и оказване на техническа помощ за разследване и извършване на оперативни действия в границите на Европейския съюз и под контрола на държавата, на територията на която е извършено престъплението. Това е една изключително необходима дейност, тъй като трудни за решаване случаи не биха могли да бъдат разследвани и разкрити без провеждане на обективна и безпристрастна експертиза.

Анализът е в основата на дейностите на Европол. В Европол работят над 100 аналитици в областта на престъпността, които са от най-добре обучените специалисти в света. Аналитиците на Европол използват съвременни способности за разкриване на дейността на някои от най-опасните мрежи за организирана престъпност и тероризъм, действащи в Европа. Работата се извършва в рамките на работно досие за целите на анализа.

Работното досие за целите на анализа е инструмент, който се използва единствено в Европол и в който аналитиците работят заедно със специалисти в областта на организираната престъпност и тероризма, за да събират сведения за правонарушения. Работните досиета обхващат всички силно приоритетни области на тежката престъпност, които засягат Европейския съюз.

Аналитичната подкрепа може да се предоставя от разстояние от офисите на Европол или на място. Работните досиета за целите на анализа предлагат разнообразни оперативни и стратегически продукти, които се обменят между участниците. В рамките на едно работно досие може да се сформира група със специална цел или съвместен екип за

разследване с цел удовлетворяване на нуждите на група от държави членки и справяне с често срещано криминално явление⁷.

Информационна система на Европол

Позволява съхраняване, търсене, визуализация и свързване на информация за транснационални престъпления. Чрез нея правоприлагащите служби в Европа си сътрудничат по международни разследвания. Системата открива автоматично всички възможни съвпадения между различните разследвания и способства за обмена на чувствителна информация по сигурен и надежден начин. Системата се предлага на всички официални езици на ЕС.

Всяка държава членка създава или определя ***Национално звено Европол*** и назначава служител за негов ръководител. Националното звено е единственият орган за връзка между Европол и компетентните органи на държавите членки. Държавите членки обаче могат да позволят преки контакти между определените компетентни органи и Европол съобразно условията, определени от съответната държава членка, които може да включват предварително участие на националното звено. Същевременно националното звено получава всяка информация, обменена при преките контакти между Европол и определените компетентни органи. Отношенията между националното звено и компетентните органи се уреждат чрез националното законодателство и по-специално от съответните изисквания на националната конституция.

Служители за връзка на Европол

В седалището на Европол работят около 130 служители за връзка. Те са командирани в Европол от правоприлагащите органи в държавите членки на ЕС и в държави извън ЕС. Те осигуряват бързо и ефективно сътрудничество, основано на лични контакти и взаимно доверие. Мрежата от служители за връзка на Европол е уникална платформа за сътрудничество на едно място на служители от над 30 държави в сигурна оперативна среда. Служителите за връзка участват активно във всички аналитични проекти, като улесняват обмена на стратегическа и оперативна информация. Те участват в оперативни заседания и координират контролираното предоставяне на информация и трансграничното наблюдение чрез система за обаждания, функционираща денонощно без почивен ден. Те изпълняват също консултативна роля и поддържат връзка със своите национални

---

⁷ Европейският следовател – Борбата с трансгранични правонарушители. Европейска полицейска служба, 2011.

експерти, за да подпомагат сформирането на съвместни екипи за разследване.

Мобилно бюро

Мобилното бюро, в което работят експерти и аналитици от Европол, може да предостави помощ за широк кръг от дейности, като например текущи разследвания, големи спортни събития, важни международни конференции и други събития, за които е необходимо мобилизиране на полицейско сътрудничество с цел обезпечаване на сигурността. Предоставят се следните услуги:

- Сигурен достъп в реално време до различните компютризирани аналитични системи на Европол. По време на функционирането на мобилното бюро могат да се проверяват данни за лица и телефонни номера. Незабавният резултат е изключително ценен, когато става въпрос за бързо протичащи разследвания.⁸

- Възможност за предоставяне на аналитични продукти на място, напр. доклади, графики и други данни.

- Възможност за организиране на повече мобилни бюра за една и съща операция в случай на едновременни арести на различни места.

- Сателитна връзка увеличава гъвкавостта на системата Европол, обработва информация и разузнавателни данни, включително лични данни, доколкото това е необходимо за постигането на неговите цели. Също така създава и поддържа информационна система на Европол, както и аналитични работни досиета. Може да създава и поддържа и други системи за обработка на лични данни.

Според чл. 30, пар. 2 от ДЕС Съветът на ЕС е институцията, която насърчава сътрудничеството като приема мерки, които позволяват на Европол да изисква от компетентните органи на държавите членки да провеждат разследвания по конкретни случаи, свързани с разкриването на престъпления, извършени от организирани международни престъпни групи. Независимо от тясната връзка между държавите членки е необходимо да се спомене, че Европол притежава самостоятелна правосубектност и има на разположение собствен административен персонал. Структурата на Европол се състои от Директор, Управителен съвет, финансов контролър и финансова комисия.

Безспорно е, че Европол играе важна роля и притежава значително влияние при противодействието на международната организирана престъпност в ЕС. Предвидените и постигнати в немалка

---

⁸ Европейският следовател – Борбата с трансгранични правонарушители. Европейска полицейска служба, 2011.

степен тесни форми на сътрудничество в една толкова специфична област, каквато е полицейското сътрудничество, изискват прилагането не изцяло, но в значителна степен, на наднационален подход. Разбира се, той е оправдан, тъй като, за да съществуват пълноценно механизмите на сътрудничество, трябва всички държави членки да полагат усилия и да съдействат за гарантирането на ценностите на европейската интеграция.

Организираната престъпност в ЕС е налице във всички държави членки без изключение. Освен това тя не е концентрирана в пирамидални, тоест мощни структури, в които се съсредоточава голямо влияние в различни сфери. Осъществяването на противодействието срещу пирамидални структури е по-облекчено, тъй като те не са многобройни за разлика от по-малките, но по-гъвкави престъпни групи.

С оглед на новите реалности по отношение на бъдещото функциониране на сътрудничеството по полицейски и наказателноправни въпроси с Договора от Лисабон се дава заявка за по-ясно и по-силно присъствие на наднационалните елементи при запазена роля на страните членки, но насочена към интензивно сътрудничество за противодействие срещу международните престъпления. Това е сполучливо решение предвид горепосочените неголеми престъпни групи, които се приспособяват много бързо към пространството без граници в ЕС.

Европейски полицейски колеж – CEPOL

През последните години Европейският съюз усети нуждата от създаване на институция, която да спомага и за обучението на полицейски служители и по този начин да улесни и сътрудничеството им в борбата с организираната престъпност. Затова през 2005 г. се създаде организацията CEPOL (Collège Européen de Police / European Police College), или т.нар. Европейски полицейски колеж. CEPOL е академия за обучение на полицейски служители от среден ранг. Основана е като агенция на Европейския съюз с Решение 2005/681/ПВР на Съвета от 20.09.2005 г. Понастоящем Секретариатът ѝ е със седалище в Будапеща, Унгария. CEPOL организира между 60 и 100 курса, семинари и конференции годишно. Изпълнението на дейностите се извършва основно в националните висши полицейски институти на държавите членки, какъвто за България е Академията на МВР.

Основната цел на Колежа е да подпомага полицейските служители от различните страни на ЕС да научат повече за националните полицейски системи и за трансграничното полицейско сътрудничество в Европа. Полицейският колеж може също така да

сътрудничи с националните полицейски школи на страни извън Европейския съюз.

СЕРОL по същество работи като мрежа, и следователно ролите и отговорностите в рамките на мрежата са различни.

Всяка година СЕРОL изготвя работна програма, която, след консултации с Европейската комисия, представя на Съвета на Европейския съюз за одобрение. Работната програма съдържа всички планирани дейности и действия за дадена година.

Управителният съвет на СЕРОL се състои от представители на държавите членки на ЕС, обикновено ръководителите на Националните полицейски учебни колежи. Всяка делегация има право на един глас. Председателят на Управителния съвет е представител на държавата членка, поела председателството на Европейския съюз. Управителният съвет обикновено заседава четири пъти годишно и е отговорен за управление на стратегия на Европейския полицейски колеж и за вземане на решения.

Управителният съвет е формирал четири комисии, които да подкрепят работата на СЕРОL: годишен програмен комитет; бюджет и администрация; обучение и научни изследвания и стратегия. Често членове на комисии са също и членове на Управителния съвет на СЕРОL. Комисиите са подкрепени от редица работни групи, проектни групи и подгрупи.

Годишният програмен комитет прави предложения и препоръки към Управителния съвет за мероприятия, които да се включат в работната програма. Задачите на годишния програмен комитет включват:

- създаване на годишния календар за дейността (курсове, семинари и др.);
- принос и подкрепа към работната програма и годишния отчет;
- подкрепа за изпълнението на дейности на СЕРОL.

Основните задачи на Комисията по бюджет и администрация са да прави предложения и препоръки по финансови и административни въпроси към Управителния съвет.

Комисията по обучение и научни изследвания прави предложения и препоръки към Управителния съвет, свързани с развитието на учебната дейност на СЕРОL, и стратегия за научни изследвания.

Комисията по стратегия предоставя на Управителния съвет подкрепа с политическа консултация и информация, необходима за развитието и мониторинг на стратегии, които осигуряват формирането на целите, предвидени в Решение 2005/681/ПВР на Съвета за създаване на Европейския полицейски колеж.